

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 98/07-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. mája 2007 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. T. Š., K., zastúpeného advokátkou JUDr. L. B., K., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 ods. 1 a 2 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice – okolie č. k. 11 C 154/2002-88 z 20. novembra 2006 a uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 Co 6/2007-96 zo 16. februára 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. T. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. marca 2007 doručená sťažnosť JUDr. T. Š., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. L. B., K., ktorou sťažovateľ žiadal od ústavného súdu vydať nález, ktorým ústavný súd vysloví, že „*Okresný súd Košice – okolie* (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 154/2002 a *Krajský súd v Košiciach* (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 6/2007 vydanými uzneseniami porušili základné práva sťažovateľa zaručené článkami 12 ods. 1, 20 ods. 1 a 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), článkom 1 ods. 1 *Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru* (ďalej len „dodatkový protokol č. 1“) a článkom 1 ods. 1 a 2 *Protokolu č. 12 k Dohovoru* (ďalej len „protokol č. 12“), zruší uvedené rozhodnutia a vráti vec na nové prejednanie a rozhodnutie okresnému súdu a prizná sťažovateľovi právo na náhradu trov konania.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že v konaní pred okresným súdom o ochranu osobnosti s návrhom na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 10 000 000 Sk bol ako advokát uznesením č. k. 11 C 154/2002-45 z 10. júla 2003 ustanovený právny zástupcom žalobcu podľa § 30 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení (ďalej len „OSP“). Konanie vedené pred okresným súdom bolo právoplatne skončené rozsudkom okresného súdu č. k. 11 C 154/02-78 z 10. novembra 2005, ktorým bola žaloba zamietnutá. Sťažovateľ pri poskytovaní právnej pomoci ako ustanovený advokát vo veci skutočne vykonal šesť úkonov právnej pomoci (prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie na súd, účasť na štyroch pojednávaniach vo veci). Sťažovateľ si podaním z 30. novembra 2005 vyčíslil odmenu za zastupovanie žalobcu v konaní celkovou sumou 161 315 Sk vychádzajúc z tarifnej hodnoty sporu 10 000 000 Sk.

Okresný súd uznesením č. k. 11 C 154/2002-88 z 20. novembra 2006 priznal sťažovateľovi odmenu v sume 6 706 Sk, túto nariadil uctárni okresného súdu zaplatiť po doručení právoplatného uznesenia sťažovateľovi na jeho bankový účet a o trovách štátu rozhodol tak, že ich náhradu štátu nepriznáva. Pri určení výšky odmeny sťažovateľa vychádzal z toho, že „*hodnotu predmetu sporu nemožno určiť, keďže jeho predmetom je*

právo na ochranu osobnosti“. Vykonanie jednotlivých úkonov právnej pomoci tak, ako ich uviedol sťažovateľ, považoval okresný súd za preukázané.

Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ 5. decembra 2006 odvolanie, ktorým navrhol odvolaciemu súdu napadnuté uznesenie vo výroku o výške odmeny zmeniť a priznať mu odmenu v sume 161 315 Sk. Nepovažoval za správny právny názor okresného súdu, podľa ktorého v danom prípade hodnotu predmetu sporu nemožno určiť, keďže predmetom je právo na ochranu osobnosti, a hodnotou veci nie je suma žalobcom požadovaného zadostučinenia v peniazoch, pretože je to iba jeden z prípustných prostriedkov ochrany proti neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby. V odvolaní uviedol, že *„finančné zadostučinenie k prostriedkom ochrany napriek slovu najmä (v § 13 ods. 1 OZ) priradiť nemožno“*, ďalej poukázal na to, že vzťah medzi ustanoveným advokátom a štátom je pokiaľ ide o odmenu rovnaký ako medzi advokátom a klientom, *„priznanie plnej náhrady trov od protistrany súdy odôvodňujú logicky a zákonne: priznanie výšky nemajetkovej ujmy závisí od úvahy súdu (§ 142 ods. 3 O.s.p.)*, *preto medzi požadovanou a priznanou sumou nie je pre ne rozhodujúcou okolnosťou*“. Svoje odvolanie odôvodnil sťažovateľ ďalej tým, že aj súdny poplatok za návrh sa určuje v závislosti od výšky žalobcom požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a zdôraznil aj to, že ako ustanovený advokát venoval žalobcovi ako svojmu klientovi pri poskytovaní právnej pomoci množstvo času aj pri osobných konzultáciách, ktoré osobitne súdu nevyúčtoval. V závere svojho odvolania sťažovateľ zdôraznil, že *„ak má štát právo na poplatok z hodnoty predmetu sporu, musí ho mať aj advokát, keď mu ho nota bene priznáva právny predpis“*.

Krajský súd právny názor okresného súdu považoval za správny. Svojím uznesením č. k. 6 Co 6/2007-96 zo 16. februára 2007 zmenil uznesenie okresného súdu, ale iba tak, že priznal sťažovateľovi sumu 6 821 Sk namiesto sumy 6 706 Sk, ktorú sťažovateľovi priznal okresný súd, a to s poukazom na to, že prvostupňový súd za úkon právnej pomoci vykonaný sťažovateľom v roku 2004 priznal nesprávnu sumu. V odôvodnení svojho uznesenia odvolací súd uviedol:

„Existencia nároku právneho zástupcu na priznanie odmeny a hotových výdavkov za zastupovanie v zmysle ust. § 140 ods. 2 O.s.p. nie je sporná, sporná je však výška tohto nároku. Výpočet odmeny odvodzuje právny zástupca z hodnoty predmetu sporu, určenej výškou požadovanej nemajetkovej ujmy v peniazoch v konaní o ochranu osobnosti, t. j. vychádza z hodnoty konania 10.000.00,- Sk. Súd prvého stupňa vychádza z toho, že hodnotu predmetu sporu nemožno určiť, keďže predmetom je právo na ochranu osobnosti.

V danom prípade odvolací súd stotožňuje sa so záverom súdu prvého stupňa, že v konaní o ochranu osobnosti hodnotou veci nie je výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorú požaduje žalobca, pretože táto náhrada je len jedným z prípustných prostriedkov obrany proti neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby. Právo na ochrany osobnosti je hodnota, u ktorej je pojmovovo vylúčené jej vyjadrenie v peniazoch, a preto je potrebné pri sadzbe tarifnej odmeny vychádzať z tohto záveru a túto sadzbu určovať podľa ust. § 13 ods. 6 vyhl. č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb a ust. § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.“

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti označil tento právny názor súdov oboch stupňov za neprijateľný, účelový a odporujúci zákonu. Súdny zamenili „hodnotu práva na ochranu osobnosti“ a „hodnotu veci“ v konaní o tomto práve. Podľa jeho názoru náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch je svojou povahou jednoznačne sankciou, nemajú tu miesto úvahy o generálnej prevencii. Aj § 151 ods. 3 OSP v súvislosti s rozhodovaním o trovách konania ustanovuje, že „trovy konania určí súd podľa sadzobníkov a podľa zásad platných pre náhrady mzdy a hotových výdavkoch“, teda hovorí o použití „sadzobníkov“, a nie „sadzobníka“, čo znamená, že treba vziať do úvahy aj ustanovenia sadzobníka súdnych poplatkov, a teda aj okolnosť, že výška súdneho poplatku za návrh v konaní o ochranu osobnosti sa určuje vychádzajúc z výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Rozhodnutia súdov oboch stupňov vychádzajú z nepochopenia rozdielu medzi hodnotou veci z hľadiska tarifálneho a hodnotou práva majúceho hodnotu od nuly po nekonečno, avšak v zmysle filozofickom.

Porušenie základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľ odôvodňuje tým, že rozhodnutiami všeobecného súdu došlo k porušeniu princípu rovnosti účastníkov v konaní aj tým, že rozhodnutia okresného i krajského súdu neodpovedali na argumenty sťažovateľa obsiahnuté v jeho vyčíslení trov konania a odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu.

Porušenie základného práva na majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu č. 1 odôvodnil sťažovateľ tým, že za majetok je potrebné považovať nielen veci, ale aj práva a iné majetkové hodnoty, ako aj poukazom na kvalifikáciu pojmu majetok v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva, napr. *Iatridis v. Grécko*, 1999.

V súvislosti s oboma týmito právami sťažovateľ osobitne zdôraznil, že došlo i k porušeniu všeobecnej klauzuly rovnosti podľa čl. 12 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 a 2 protokolu č. 12, pretože súdy odlišne pristupovali k priznávaniu práva na náhradu trov konania v tomto prípade a v prípade tzv. prísudkov trov.

Uznesenie okresného súdu č. k. 11 C 154/2002-88 z 20. novembra 2006 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 6/2007-96 zo 16. februára 2007 nadobudlo právoplatnosť 14. marca 2007.

II.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie

ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľa uznesením okresného súdu č. k. 11 C 154/2002-88 z 20. novembra 2006 ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol pre nedostatok právomoci vychádzajúc zo subsidiárnej právomoci ústavného súdu, pretože o ochrane sťažovateľových práv a slobôd, ktoré mali byť porušené rozhodnutím prvostupňového súdu, rozhoduje a rozhodoval iný súd.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľa uznesením krajského súdu č. k. 6 Co 6/2007-96 zo 16. februára 2007 ústavný súd preskúmal odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ktorý v odôvodnení uznesenia uviedol:

„Súd prvého stupňa dospel k záveru, že pri uplatnení práva na ochranu osobnosti a v tejto súvislosti na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch hodnotou sporu nie je čiastka 10.000.000,- Sk, ale treba vychádzať z toho, že hodnotu predmetu sporu nemožno určiť, keďže predmetom je právo na ochranu osobnosti. Hodnotou veci nie je výška žalobcom požadovaného zadosťučinenia v peniazoch, pretože je to iba jeden z prípustných prostriedkov ochrany proti neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby. Právo na ochranu osobnosti je hodnota, u ktorej je pojmovovo vylúčené jej vyjadrenie v peniazoch,

a preto aj sadzba tarifnej odmeny má byť určená podľa ust. § 13 ods. 6 vyhl. č. 163/2002 Z. z. Úkon má hodnotu 1 281 Sk + režijný paušál § 19 ods. 3 vyhlášky – 128 Sk.“

Znamená to, že krajský súd vyslovil svoj právny názor totožný s právnym názorom prvostupňového súdu, s ktorým sťažovateľ nesúhlasil. Ako vyplýva z judikatúry ústavného súdu, skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I.ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov z hľadiska svojvoľnosti, arbitrárnosti rozhodnutia, resp. jeho odôvodnenia. Ústavný súd však znaky arbitrárnosti ani svojvoľnosti v rozhodnutí krajského súdu nezistil. Z uvedených dôvodov rozhodol o zjavnej neopodstatnenosti tejto časti sťažnosti a odmietol ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 1 ods. 1 protokolu č. 12, podľa ktorého užívanie všetkých práv ustanovených zákonom sa zabezpečuje bez diskriminácie z akéhokoľvek dôvodu, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické a iné presvedčenie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rodové alebo iné postavenie, a čl. 1 ods. 2 protokolu č. 12, podľa ktorého nikto nesmie byť diskriminovaný akýmkoľvek verejným orgánom z akýchkoľvek dôvodov, ako sú dôvody

uvedené v odseku 1, poukazuje ústavný súd i na to, že protokol č. 12 Slovenská republika dosiaľ neratifikovala, a preto ústavný súd odmietol aj túto časť sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. mája 2007